

منشی نول کشور و روزنامه نگاری

خان محمد عامر^۱

منشی نول کشور، از زمان دانشجویی در آگره به روزنامه نگاری علاقه فراوانی داشت و مقالات خود را در روزنامه سفیر آگره به چاپ می‌رساند. در این مورد اظهار نظرهای زیادی شده، و از جمله مدیر ماهنامه علمی و ادبی آژده ریویو در ماهنامه اش چنین نوشته است: «نول کشور، خود در آگره، اقدام به انتشار روزنامه سفیر آگره کرد.» و یا پاندیت بندادین در کتاب جیون چرترا خود چنین نوشته بود که «نول کشور، یکی از کارکنان روزنامه سفیر آگره بود». و ماتا پرشاد نیسان لکهنوی نیز در کتاب زندگینامه منشی نول کشور که در سال ۱۸۹۵ م به چاپ رسیده، چنین نوشته است که «نول کشور برای روزنامه سفیر آگره فقط مقاله می‌نوشت». اظهارات ماتا پرشاد می‌تواند معتبرتر از بقیه باشد زیرا که وی با نول کشور دوستی نزدیک داشته است.

گفته‌اند که بین مدیر روزنامه سفیر آگره و مدیر روزنامه کوه نور اختلاف پیدا شد و هر دو به طور مستمر بر ضد یکدیگر مقالاتی در روزنامه‌های شان می‌نوشتند. این اختلاف روز به روز عمیق‌تر گردید ولی با وساطت نول کشور، مشکل حل شد و دوباره بین آن دو، روابط دوستانه برقرار شد. مدیر روزنامه کوه نور، منشی هرسوک رای، تحت تأثیر اخلاق و رفتار نول کشور قرار گرفت و وی را به لاهور دعوت کرد. از آن جایی که نول کشور به

۱. دکترای زبان و ادبیات فارسی از دانشگاه تهران، عضو هیأت علمی دانشگاه لکهنو.

روزنامه‌نگاری علاقه زیادی داشت، دعوت وی را پذیرفت و در سال ۱۸۵۳ م با رفتن به لاهور، مدیر روزنامه کوه نور شد. نول کشور، با وجودی که هفده سال پیش تر نداشت، با موفقیت از عهده این مسؤولیت برآمد و باعث رونق این روزنامه گردید.

روزنامه کوه نور، سه سال قبل از استخدام نول کشور و بنا به درخواست دولت انگلیس که خواستار تأسیس چاپخانه و انتشار روزنامه‌ای اردو زبان در شهر لاهور شده بود، انتشار یافت.

دولت انگلیس، این خواسته را به منشی هرسوک رای که از خانواده کایست و اهل بلند شهر ایالت اترپردیش بود، در میان گذاشت و وی با پذیرفتن این پیشنهاد به لاهور رفته و در سال ۱۸۵۰ م موفق به راه‌اندازی روزنامه کوه نور شد.

از آنجایی که کوه نور، روزنامه‌ای وابسته به دولت انگلیس بود و از طرف آن‌ها کمک‌های مالی فراوانی می‌رسید، خبرهایی هم که در این روزنامه درج می‌شد، همواره در جهت منافع دولت انگلیس بود.

با وجود این، منشی هرسوک رای که مردی وطن‌پرست بود، گه‌گاهی مطالبی نیز بر ضد دولت در روزنامه به چاپ می‌رساند. وی، بارها به خاطر درج این مقالات از طرف دولت انگلیس جریمه شد. ولیکن در اوایل مارس ۱۸۵۶ م به خاطر چاپ مقاله ضد انگلیسی، دادگاهی و محکوم به سه سال زندان شد. در دوران گذراندن محکومیتش، نول کشور کلیه امور روزنامه کوه نور را بر عهده گرفت و برای رونق بخشیدن به کار روزنامه از هیچ کوششی دریغ نورزید.

نول کشور همچنین، برای آزادی هرسوک رای، تلاش فراوانی کرد. وی به عنوان وکیل هرسوک رای، در تمامی جلسات دادگاه حضور فعالانه داشت و به دفاع از او پرداخت و سرانجام با پرداخت دوست روپیه توانست وی را از زندان آزاد کند. هرسوک رای از زحمات نول کشور، بسیار تشکر و قدردانی کرد.

نول کشور، در لاهور تجربه‌های علمی و ادبی فراوانی کسب کرد. وی، با جدیت فراوان شیوه‌ها و شگردهای روزنامه‌نگاری را از روزنامه‌نگارهای با تجربه لاهور آموخت و علاوه بر آن، کار با دستگاه‌های چاپ را نیز فراگرفت و مهارت زیادی در کلیه زمینه‌ها به دست آورد.

در سال ۱۸۵۷ م، بین نول کشور و هرسوک رای اختلاف ایجاد شد و نول کشور، بالاچار چاپخانه و روزنامه کوه نور را ترک کرد و به آگره برگشت. این امر مصادف شد با

نهضت آزادی سال ۱۸۵۷ م که بر ضد انگلیسی‌ها به منظور دستیابی به آزادی صورت گرفته بود.

انگلیسی‌ها، از این مسأله که قشر وسیعی از مردم هندوستان در فقر و بی‌سوادی به سر می‌بردند و امکانات زندگی بسیار پایینی داشتند، سوء استفاده کرده و قصد نفوذ در فرهنگ و تمدن آنان را داشتند.

از آن جایی که نول کشور فردی فرهیخته و آگاه به مسائل اجتماعی بود، با دیدن هرج و مرج و اوضاع نابسامان کشور که ناشی از تسلط و نفوذ انگلیسیان بود، انگیزه‌ای در وی ایجاد شد که برای روشن کردن افکار عمومی و انعکاس درد و رنج مردم، دست به انتشار روزنامه‌ای بزند.

نول کشور، مدتی در آگره اقامت کرد ولی احساس نمود که این شهر برای هدفی که دارد مناسب نیست. پس لکهنو را برای رسیدن به آرزوهایش انتخاب کرد.

لکهنو، از قدیم مرکز علم و دانش بود و در دوره نهضت آزادی که بیش‌تر شهرهای هند دچار هرج و مرج شده بودند، همچنان از آرامش برخوردار بود.

نول کشور، در سال ۱۸۵۸ م به لکهنو آمد و تجربه‌هایش را در روزنامه‌نگاری و مدیریت روزنامه، به نحو احسن به کار گرفت.

وی کارش را با خرید یک دستگاه چاپ و انتشار نشریهٔ آوده اخبار در منطقه آغا میر کی دیورهی شروع کرد. با گسترش کار، چاپخانه را به محلی بزرگ‌تر در منطقه گوله گنج منتقل کرد و بعداً به ساختمان مبارک منزل در منطقه حضرت گنج نقل مکان کرد و با خرید زمین‌های اطراف آن، ساختمان‌های جدیدی بنا نهاد و چاپخانه و دفتر آوده اخبار را به آنجا انتقال داد.

قبل از نهضت آزادی، در اغلب شهرهای بزرگ هند مثل دهلی و لاهور، روزنامه‌هایی به زبان اردو منتشر می‌شد ولی سطح علمی آنها بسیار پایین بود و اغلب آنها پس از مدتی تعطیل می‌شدند. از روزنامه‌های اردو زبان آن زمان می‌توان از روزنامه کارنامه که در لکهنو چاپ می‌شد، نام برد.

نول کشور، اسم نشریهٔ خود را از استان آوده گرفت زیرا که این استان قبل از نهضت آزادی یکی از مهم‌ترین استان‌ها، از لحاظ تاریخی و سیاسی به شمار می‌رفت و از اهمیت خاصی برخوردار بود.

نول کشور، در ابتدا بعد از مشورت با افراد با تجربه، کارکنانی را برای آوده اخبار

استخدام کرد که اغلب آن‌ها در چاپخانه‌های مختلف سابقه کار داشتند. سپس از شاعران و ادیبان نامور آن زمان، برای همکاری در نشریه دعوت به عمل آورد. اولین شماره نشریه آژده اخبار، در ۲۶ نوامبر ۱۸۵۸ م، در چاپخانه نول کشور به چاپ رسید. در ابتدا این نشریه، هفته‌نامه‌ای چهار صفحه‌ای بود که چهارشنبه‌ها منتشر می‌شد و در سال ۱۸۷۷ م تبدیل به روزنامه‌ای شانزده صفحه‌ای گردید. البته در روزهای خاص مانند روز استقلال هند به صورت ویژه‌نامه چهار و هشت صفحه‌ای، منتشر می‌شد. شمارگان آن در سال ۱۸۶۲ م به دوازده هزار نسخه در روز رسید در حالی که شمارگان روزنامه‌های داخلی دیگر که در سراسر هند به چاپ می‌رسید، خیلی کم‌تر از این تعداد بود.

آژده اخبار، نشریه‌ای سیاسی، اجتماعی، علمی و ادبی بود. این نشریه، در کوتاه مدت به قدری معروفیت و مقبولیت کسب کرد که تبدیل به معتبرترین نشریه هند گردید. با نگاهی به مطالب منتشر شده در آژده اخبار متوجه می‌شویم که در آن زمان روزنامه‌های اردو و فارسی زبان زیادی در هند منتشر می‌شدند.

روزنامه‌هایی که نام آن‌ها تا سال ۱۸۷۰ م در آژده اخبار آورده شده است عبارتند از: کوه نور لاهور، احسن الاخبار، اکمل الاخبار، پنجابی اخبار، بحر الاخبار، کشف الاخبار، کارنامه لکهنو، نجم الاخبار، اخبار عالم لاهور، عالم میرته، آفتاب عالم، صبح صادق، مفرح القلوب، گنج شایگان، تهذیب الاخلاق، نور الانوار، ماه پرتو، آئینه علم، شمس الاخبار و آئینه هند. آژده اخبار علاوه بر هندوستان، در اروپا، ایران، ترکیه، افغانستان و چین نیز شهرت زیادی کسب کرد.

پروفسور گارسن دتاسی، یکی از معروف‌ترین استادان فرانسوی، در مورد آژده اخبار، چنین نوشت: «آژده اخبار از ده سال پیش، به طور مرتب منتشر می‌شود. در این نشریه، اغلب عکس‌ها و شعرهای جالب و متنوعی به چاپ می‌رسد.»

سر سید احمدخان نیز در روزنامه تهذیب الاخلاق خود، در مورد آژده اخبار چنین نوشت: «آژده اخبار، یکی از معتبرترین نشریه‌های موجود می‌باشد که امیدوارم دیگر نشریات نیز خود را به سطح آن برسانند.»

جهانگردی آمریکایی که مدیر مسئول روزنامه معتبر آمریکایی نیز بود، در سال ۱۸۸۴ م به هندوستان آمد. وی، در حین سفرش به لکهنو از چاپخانه نول کشور هم بازدید به عمل آورد و بعد از بازگشت به کشورش، در روزنامه خود درباره آژده اخبار

چنین نوشت: «چاپخانه نول کشور، روزنامه‌ای به نام آژده اخبار منتشر می‌کند. این روزنامه شهرت فراوانی کسب کرده و از اعتبار بالایی برخوردار شده‌است. به طوری که در سراسر هند، روزنامه اردو زبان دیگری با چنین شمارگان بالایی منتشر نمی‌شود. اغلب شخصیت‌های بزرگ هند، از خوانندگان دائمی این روزنامه به شمار می‌روند.»

خدمات نشریه آژده اخبار در تاریخ روزنامه‌نگاری اردو و فارسی زبان، بسیار برجسته‌است. این نشریه نه فقط به زبان‌های اردو و فارسی اهمیت بخشید، بل که بسیاری از نویسندگان، شاعران، ادیبان و مصنفان اردو و فارسی زبان را که مدّت‌های مدیدی در گمنامی به سر می‌بردند، بار دیگر پرآوازه کرد.

در آژده اخبار همواره آخرین مقالات و اشعار معروف‌ترین شاعران و نویسندگان اردو و فارسی زبان مثل میرزا غالب دهلوی، میر انیس، میرزا دبیر، سر سید احمدخان، مولانا ابوالکلام آزاد، مولانا عبدالرزاق ملیح‌آبادی و غیره به چاپ می‌رسید.

به عنوان نمونه، در شماره ۲۶ اکتبر ۱۸۶۹ م مرثیه‌ای درباره وفات غالب دهلوی به چاپ رسید. آن مرثیه، ۴۰۵ بیت داشت و موضوع آن در مورد اخلاق، سیرت، عقیده و اندیشه‌های غالب بود. امروزه این مرثیه، یکی از شاه‌کارهای ادبی به شمار می‌رود. بخشی از این مرثیه چنین است:

هین، چه سوال! محرم شد	اسدالله خان ز عالم شد
نشدی کاش یک دو قرن دگر	راحتم رنج و شادیم غم شد
آه از سینه‌ام پی‌پی‌خواست	اشک از دیده‌ام دمام شد
حال او بود آن که نیکو گشت	کار ما بود آن که بر هم شد
مه چو گفتم که طالعم برگشت	مه کتان آفتاب شبنم شد
یک خلف بود آن که نام‌آور	هم چو غالب به نسل آدم شد
آن سخنور دمی که شد بی‌جان	جان ز جسم سخن همان دم شد
چون نخواهد امید از من و دل	نام آرام ما اگر دم شد
یادم آمد چو سیردری‌ایش	اشک جاری ز چشم پر نم شد
آن قدرها که درد دل افزود	آن قدر تا دم ابن مریم شد
جان به درد نوی مشرف گشت	دل به داغ کهن مکرم شد
مرگ ندارد هنوز و جان گوید	ناتوانم نمی‌توانم شد
از پسر و از پدر چه دگر و چه دقت	دل نه سهراب و غم نه رستم شد

بی‌یکی او زیم چه این دو بلا
 آفتابم رسید بر لب بام
 باورم نیست گویم از جبریل
 یا دگر شخص گوید این که مرا
 هر یکی راست این سخن بر لب
 هر که از صبر لاف زد اینجا
 تاج من داغ و تخت من خاک است
 تو به گل آمدی و ناطقه‌ام
 داشت اندازه‌های بوقلمون
 گاه آینه، گاه جام گرفت
 سائلان را جز این نه نغمه به لب
 چه زیم من به تلخ کامی‌ها
 شد نمی‌شد دگر چه چاره آن
 بل من و صد چون من دعاگو را
 شده آغوش چشم خون شده دل
 گر بپرسی چه شد چرا این نوع
 فخر عرفی و رشک طالب مرد
 اسدالله خان غالب مرد

آوژه اخبار، اخبار انجمن‌های ادبی و برنامه‌های فرهنگی، ترجمه‌های قوانین و احکام
 دولتی، اقدامات دادگستری و شورای شهرداری، اطلاعات در مورد راه‌آهن و تازه‌ترین
 خبرها و حوادث داخلی را هم به چاپ می‌رساند.

نول کشور، مترجمانی که به زبان‌های انگلیسی، فارسی، هندی و اردو مسلط بودند،
 برای ترجمه خبرهای روزنامه‌های خارجی به‌خصوص روزنامه‌های انگلیسی زبان مثل
 پابونیر^۱، اندین دلی نیوز^۲، فرند آف اندیا^۳ و گزت آف اندیا^۴ به کار می‌گرفت.

از مترجمان معروف روزنامه آوژه اخبار می‌توان از سید زوار حسین، سید وزیر حسن،

1. Pioneer

2. Indian Daily news

3. Friend of India

4. Gazette of India

منشی جالپا پرشاد^۱، پیاری لال^۲، سید جالب دهلوی، سمیر بدایونی^۳، مفتی احمد علی و فدا علی نام برد.

رتن نات سرشار^۴ و نادر کاکوروی^۵، دو تن از مدیران آژده اخبار بودند که به دلیل تسلطشان بر زبان انگلیسی، کار ترجمه نیز انجام می دادند.

نول کشور همچین، خبرنگارانی استخدام کرده و آن‌ها را به شهرهای بزرگ هند مانند دهلی، کلکته، بمبئی، لاهور، حیدرآباد، پتیاله و جیپور فرستاد تا برای روزنامه آژده اخبار، خبرهای مهم روز را ارسال نمایند و بعدها، خبرنگارانی به چند کشور خارجی نیز فرستاد.

به عنوان نمونه، مولانا عبدالحلیم شرر که مدیر آژده اخبار نیز بود به مدت شش ماه در حیدرآباد، کار خبرنگاری انجام داد. میر بن حسن، خبرنگار آژده اخبار در بمبئی بود. مفتی غلام سرور و مولوی فضل احمد علاوه بر کار مترجمی، خبرنگاران آژده اخبار در لاهور بودند و پروفیسور پالمرس^۶ نیز، خبرنگار آژده اخبار در لندن بود که علاوه بر خبرنگاری، استاد زبان هندی در دانشگاه سنت جان کمبریج^۷ هم بود. نول کشور، وقتی که شعبه‌ای از روزنامه آژده اخبار را در لندن دایر نمود، مدیریت آن را به پالمرس سپرد. اوده اخبار، از سال ۱۸۵۸ م تا نود و دو سال، به طور مرتب به چاپ رسید ولی متأسفانه در سال ۱۹۵۰ م اختلافی که بین وارثان آن پیش آمد، منجر به تعطیلی این نشریه شد.

آژده اخبار، در عرض این نود و دو سال، حدود چهل مدیر داشته که افراد بسیار سرشناسی بودند و اکثر آن‌ها خود روزنامه‌نگار، شاعر، ادیب و مترجم هم بودند.

در ابتدا نول کشور، خود مدیریت آژده اخبار را به مدت یک ماه، از ۲۶ نوامبر تا ۲۶ دسامبر ۱۸۵۸ م بر عهده گرفت ولی با گسترش چاپخانه، وی کار مدیریت را به هادی علی اشک که نویسنده بسیار معروفی بود، واگذار کرد. هادی علی اشک بعد از هفت سال خدمت، در سال ۱۸۶۵ م در لکهنو درگذشت.

دومین مدیر آژده اخبار، منشی شیو پرشاد^۸ بود. وی، یکی از معروف‌ترین نویسندگان و روزنامه‌نگاران آن زمان بود. نول کشور تحت تأثیر مقاله‌نویسی وی قرار گرفت و

1. Munshi Jalpa Prasad

2. Pyare Lal

3. Samir Badayoni

4. Ratan Nath Sarshar

5. Nader Kakoravi

6. Pro. Palmers

7. Saint John of Cambridge

8. Munshi Shiv Prasad

مدیریت آژوه اخبار را بر عهده وی گذاشت. شیو پرشاد، به زبان‌های هندی، اردو، فارسی و انگلیسی تسلط کامل داشت. مهم‌ترین اثر او، کتاب تاریخ هند است. وی از سال ۱۸۶۵ م به مدت دو سال، کار مدیریت آژوه اخبار را بر عهده داشت و در سال ۱۸۶۷ م درگذشت.

بعد از شیو پرشاد، منشی رونق علی در سال ۱۸۶۸ م مدیر آژوه اخبار شد. وی یکی از معروف‌ترین شاعران زبان اردو و فارسی بود و خود، روزنامه‌ای به نام پتیاله در شهر پتیاله ایالت پنجاب منتشر می‌کرد. رونق علی، تا چهار سال مدیر آژوه اخبار بود و در سال ۱۸۷۲ م درگذشت.

بعد از رونق علی، غلام محمد تپش مدیر آژوه اخبار شد. در زمان مدیریت وی، آژوه اخبار روزنامه شد. تپش، یکی از شاگردان غالب دهلوی و شاعر و مقاله‌نویس معروف زمان خود بود. وی پنج سال مدیریت آژوه اخبار را بر عهده داشت و در سال ۱۸۷۷ م کارش را ترک کرد و خود اقدام به انتشار روزنامه‌ای به نام مشیر هند کرد. اولین شماره این روزنامه، اول سپتامبر ۱۸۷۷ م منتشر شد.

بعد از غلام محمد تپش، غلام حسین ملقب به "قدر بلگرامی" که یکی دیگر از شاگردان غالب دهلوی و همچنین استاد فارسی دانشگاه لکهنو بود، در سال ۱۸۷۷ م مدیر روزنامه آژوه اخبار شد. وی، در زبان‌های اردو، فارسی و عربی مهارت داشت و مدتی هم در شهر هر دویی ایالت اترپردیش به تدریس زبان فارسی مشغول بود. قدر بلگرامی تا پایان زندگی‌اش در خدمت آژوه اخبار و چاپخانه نول کشور بود. وی در سال ۱۸۸۴ م در لکهنو درگذشت.

بعد از قدر بلگرامی، پاندیت رتن نات سرشار، نویسنده کتاب فسانه آزاد که یکی از شاه‌کارهای بزرگ در زبان و ادبیات اردو به شمار می‌رود، مدیر روزنامه آژوه اخبار شد. شاه‌کار وی در سال ۱۸۷۹ م در چهار جلد در چاپخانه نول کشور به چاپ رسیده بود. خانواده سرشار، اهل کشمیر و برهن بودند و در سال ۱۸۴۶ م به لکهنو مهاجرت کرده بودند. رتن نات سرشار، به زبان‌های اردو، فارسی و هندی تسلط کامل داشت. وی، در ۲۷ ژانویه ۱۹۰۲ م درگذشت.

بعد از رتن نات سرشار، مولانا فخرالدین مدیر روزنامه آژوه اخبار شد. فخرالدین، کیمیای سعادت، معروف‌ترین کتاب امام محمد غزالی را به زبان اردو و با نام اکسیر هدایت ترجمه کرد. علاوه بر آن، تفسیر حسینی را با نام تفسیر قادری از فارسی به اردو ترجمه کرد.

بعد از مولانا فخرالدین، نادر حسین نادر کاکوروی، شاعر معروف اردو زبان، مدیر آژده اخبار شد. وی به زبان انگلیسی تسلط کامل داشت و زبان‌های فارسی و اردو را نیز در لکهنو فراگرفت. اشعار وی در دو جلد تحت عنوان جذبات نادر منتشر شد. وی همچنین، منظومهٔ ملامس موررا با نام لاله رخ از انگلیسی به اردو ترجمه کرد که یکی از شاه‌کارهای ترجمه به زبان اردو به شمار می‌رود. نادر کاکوروی، تا آخر عمرش مدیر آژده اخبار بود. وی در سال ۱۹۱۲ م درگذشت.

بعد از نادر کاکوروی، عبدالحلیم شرر لکهنوی که از نویسندگان و روزنامه‌نگاران معروف آن زمان بود، مدیر روزنامهٔ آژده اخبار شد. شرر، حدود دویست کتاب دربارهٔ موضوعات مختلف در زمینهٔ شعر و ادبیات نوشت. وی در سال ۱۸۹۵ م به انگلستان رفت و در آنجا زبان‌های انگلیسی و فرانسه را آموخت. بعد از بازگشت از انگلستان، مدیریت روزنامهٔ اردو زبان همدرد را نیز بر عهده گرفت. وی، در سال ۱۹۲۶ م در لکهنو درگذشت.

بعد از عبدالحلیم شرر، شوکت میرتهپی مدیر آژده اخبار شد. شوکت میرتهپی، به زبان‌های فارسی، عربی و اردو تسلط کامل داشت. وی، یکی از شاعران معروف فارسی و اردو زبان نیز بود و از لحاظ نگارش نثر، شهرت فراوانی داشت. وی، مدتی در لاهور، مدیر روزنامهٔ کوه نور بود و بعد از آن به لکهنو رفت و مدیریت روزنامهٔ آژده اخبار را بر عهده گرفت. یکی از آثار مهمش، شرحی بر دیوان غالب دهلوی است. وی در سال ۱۹۲۸ م درگذشت.

بعد از شوکت میرتهپی، امجد علی اشهری که یکی از معروف‌ترین نویسندگان آن زمان بود، مدیر روزنامهٔ آژده اخبار شد. وی، به زبان‌های عربی و فارسی تسلط کامل داشت. خانواده‌اش در زمان شاه‌جهان، از ایران به هندوستان مهاجرت کرده بودند. از معروف‌ترین آثارش، می‌توان از حیات انیس، شعر آسیایی، حدیقهٔ شاه‌جهانی و حیات نور جهان نام برد. وی بعد از مدتی، مدیریت آژده اخبار را واگذار کرد و به حیدرآباد رفت و در آنجا اقدام به انتشار مجله‌ای اردو زبان به نام صحیفهٔ والا جامی کرد. بعد از آن، روزنامه‌ای هم به نام دبیر الملک منتشر کرد.

از دیگر مدیران آژده اخبار می‌توان از منشی امیرالله تسلیم، نسیم دهلوی، میرزا حیرت دهلوی، انوار حسین تسلیم، امیر حسن کاکوروی، جالب دهلوی، احمد علی کامل، دپتی پرشاد سحر، عبدالباری آسی، مردان علی خان رعنا، بشن نراین در، امید

امیتھوی، نوبت رای نظر، دوارکا پرشاد، میرزا محمد عسکری، شوکت تھانوی، امین سلونی، منشی پریم چند و دیگران نام برد.

آؤده اخبار، سهم بسزایی در نهضت آزادی هند داشت و علاوه بر آن، در شکل‌گیری حرکت‌های مردمی برای اتحاد هندو و مسلمان، نقش بزرگی داشت.

آؤده اخبار دربارهٔ مجاهدین آزادی هند و همچنین دربارهٔ ظلم و ستم انگلیسیان نسبت به هندی‌ها، مرتب مقاله‌هایی منتشر می‌کرد. در ابتدا، این مقالات به زبان طنز بود ولیکن در سال ۱۸۷۵ م اقدام به نشر شماره‌ای مخصوص تحت عنوان آزادی من کرد که در آن به طور صریح، نفرت هندی‌ها را نسبت به انگلیسیان بیان و اظهار نموده بود که «آزادی حق مسلم انسان‌ها است و انگلیسی‌ها که آزادی و آرامش را از هندی‌ها سلب کرده‌اند، بایستی هر چه سریع‌تر هند را ترک کنند.» این ویژه‌نامه، بازتاب وسیعی در سطح کشور داشت.

نول کشور با آؤده اخبار خدمات ارزنده و بزرگی به ملت و کشور هند نمود.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی